

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІА
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ПОЗНАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
КЛАЙПЕДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(ЛИТВА)



**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**
(збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-методичної конференції)
6-7 березня 2025 р.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ : ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ : збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-методичної конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.). Одеса : ОНЕУ, 2025. – 431 с.

Оргкомітет конференції (згідно наказу ОНЕУ №200 від «27» грудня 2024 року) :

- **Анатолій Ковальов** – доктор екон. наук, професор, ректор ОНЕУ;
- **Володимир Шинкаренко** – к.ф.-м.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ОНЕУ;
- **Ханна Левандовська** – професор Академії прикладних наук Державного університету імені Стефана Баторія в м. Скерневиці, Республіка Польща;
- **Александра Гавел** – професор Відділу Міжнародної Конкурентоспроможності Познанського університету економіки та бізнесу, Республіка Польща;
- **Марина Юрченко** – к.ф.-м.н., доцент Клайпедського університету, Литва;
- **Марина Слатвінська** – керівник Центру забезпечення якості освіти, д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів ОНЕУ;
- **Наталія Сиротенко** – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ;
- **Юлія Асєєва** – зав. кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки, академік НАН ВО України, д. психол. н. (MD), доцент ОНЕУ;
- **Лілія Жердецька** – д.е.н., доцент, зав. кафедри банківської справи ОНЕУ;
- **Яна Сало** – к.е.н., доцент кафедри маркетингу та міжнародної логістики ОНЕУ;
- **Катерина Семенова** – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ;
- **Тетяна Збрицька** – к.е.н., доцент кафедри управління персоналом та економіки праці ОНЕУ;
- **Олена Сергєєва** – к.е.н., доцент кафедри банківської справи ОНЕУ;
- **Лідія Морщакова** – фахівець I категорії навчально-методичного відділу ОНЕУ.

Домбровська С. О.	
Грантрайтинг як інструмент розвитку професійної компетентності викладачів у закладах вищої освіти	245
Курганська Е І.	
Впровадження методики змішаного навчання як інструменту реалізації інноваційних моделей в науково-педагогічній роботі викладачів	247
Скібіна О. В.	
Інноваційна компетентність як складова професійної діяльності викладача ЗВО	250
Пивоваров В. М.	
Особливості застосування стандартів НАТО з мови для підготовки правоохоронців ...	252
Шикіна О. В., Павлоцький В. Я.	
Використання інноваційних освітніх підходів у викладанні як чинник підвищення професійної компетентності викладачів	253
Дерев'янка С. П.	
Розвиток емоційного інтелекту викладачів як складової їхньої науково-педагогічної компетентності	255
Старенька О. М.	
Інноваційні технології в освіті: вплив цифровізації на процеси навчання та виховання у здобувачів вищої освіти	257
Єпик Л. І., Петренко Н. М.	
Міжнародне стажування викладачів як засіб вдосконалення викладацьких практик ..	259
Антонюк О. І.	
Модель формування коучингової компетентності викладачів закладів освіти	261
Нєчева Н. В.	
Інноваційні стратегії професійного розвитку викладачів	264
Кулікова Є. О.	
Роль Ради молодих учених при МОН України у розвитку професійного потенціалу молодих викладачів	265
Яцишина А. М.	
Сім'я і стосунки в умовах війни: виклики, втрати, відновлення та роль інноваційних технологій	267
Заволока С. І.	
Зміст і структура професійної компетентності викладача закладу вищої освіти	269
Кір'янова М. С.	
Емоційна компетентність як ключовий фактор підвищення ефективності викладацької діяльності	271
Полякова Г. А.	
Адаптивний розвиток професійної компетентності викладачів закладів вищої освіти	274
Семенова В. Г.	
Особливості сучасних інноваційних освітніх технологій	276
Пундєв В. В.	
Креативність науково-педагогічних працівників ЗВО: особливості особистості та практики	278
Сергєєва О. С.	
Вплив соціально-економічних чинників на кар'єрні орієнтації здобувачів ЗВО	281
Курганська Е І.	
Рефлексивна практика як компонент науково-педагогічної компетентності	283
Гусенко О. С.	
Застосування інноваційних методів навчання при викладанні дисципліни «Міжнародний бізнес»	285

Яцишина А. М.

*кандидат психологічних наук, старший викладач
кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

*Старший психолог відділу психологічного
забезпечення управління кадрового забезпечення
Головного управління Національної поліції в Одеській області*

СІМ'Я І СТОСУНКИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, ВТРАТИ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Військовий стан кардинально змінює динаміку та структуру сімейного життя. Традиційні ролі часто трансформуються: жінки беруть на себе фінансову або фізичну відповідальність, яка раніше могла бути прерогативою чоловіків. Чоловіки, які перебувають на фронті, стикаються з емоційним та фізичним виснаженням, що впливає на їх здатність підтримувати контакт із родиною. Розлука через мобілізацію, евакуацію чи еміграцію створює бар'єри для спілкування, що погіршує взаєморозуміння. Сім'ї стикаються з постійним емоційним напруженням через страх втрати близьких, невизначеність майбутнього та потребу адаптуватися до нових реалій. Жінки, які залишаються вдома, часто відчують тягар відповідальності за дітей і побут. Діти також зазнають впливу цих обставин, стаючи свідками страху та тривоги дорослих. Учасники бойових дій повертаються до сімей із психологічними травмами, що вимагає підтримки та терпіння. Сучасні технології, такі як відеодзвінки та месенджери, допомагають підтримувати контакт між членами родини, які опинилися у різних місцях. [1, с. 338] Однак віддалене спілкування не може повністю замінити фізичний контакт, що ускладнює передачу емоцій та підтримку. Непорозуміння або недостатня увага можуть призводити до конфліктів навіть на відстані. Діти особливо вразливі до наслідків війни. Вони можуть відчувати страх, невпевненість у завтрашньому дні, а також бути свідками втрат і травм. Часто їм не вистачає емоційної підтримки, якщо один із батьків перебуває далеко або зайнятий вирішенням побутових чи фінансових проблем. Травматичний досвід може впливати на їхню поведінку, успішність у навчанні та подальше життя.

Військовий стан приносить із собою не лише фізичні, але й емоційні втрати. Втрата близьких, дому або звичного способу життя є важким ударом для всієї родини. Емоційні травми, викликані війною, можуть довго загоюватися та потребують професійної психологічної допомоги. Підтримка членів сім'ї є одним із ключових факторів подолання труднощів. Взаємна допомога, розуміння та співчуття допомагають пережити складні часи. Спільні сімейні ритуали, такі як вечери чи розмови, навіть у складних умовах, сприяють збереженню емоційного зв'язку. [2, с. 125]

Повернення членів сім'ї з фронту чи евакуації супроводжується складним процесом адаптації. Бійці часто стикаються з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР), що може ускладнювати їхнє спілкування з близькими. Важливо знайти баланс між новими реаліями життя та відновленням довоєнних стосунків. Сім'ї можуть використовувати різні методи для відновлення емоційної близькості. Робота з психологами, участь у групах підтримки, а також спільна участь у заходах, спрямованих на відновлення довіри, є ефективними способами відновлення стосунків. Членам сім'ї важливо проявляти терпіння, відкритість та бажання спільно долати труднощі. Попри всі виклики, війна може стати каталізатором зміцнення сімейних стосунків. Ситуації, які вимагають спільних зусиль і підтримки, сприяють підвищенню довіри та взаєморозуміння. Багато сімей переосмислюють свої цінності та знаходять новий сенс у взаєминах. Громадські ініціативи та державні програми, спрямовані на допомогу сім'ям, які постраждали від війни, відіграють важливу роль у відновленні. Групи взаємодопомоги, психотерапевтичні консультації та освітні програми допомагають членам родини адаптуватися до нових умов і впоратися з емоційними травмами. [3, с. 260]

Сім'я в умовах війни стикається з безпрецедентними викликами, але саме в родині людина може знайти сили для подолання труднощів. Попри втрати та біль, які приносить війна, спільна робота над стосунками, відкритість до нових підходів та взаємна підтримка допомагають зберегти та відновити гармонію в родинному колі.

Отже, з вищеперерахованого можна виділити, що існують наступні виклики для сім'ї під час війни, такі як: психологічний стрес та емоційна напруга через постійну загрозу для життя; розрив між родинами через відсутність можливості спілкування або евакуацію; зміна ролей у сім'ї: жінки часто стають головними опікунами та економічними підтримками, в той час як чоловіки можуть бути на фронті; труднощі з дітьми: батьки часто стикаються з проблемами, пов'язаними з відсутністю доступу до освіти, медичних послуг і безпеки для дітей.

Втрати сім'ї: фізичні та емоційні втрати через загибель або поранення близьких на фронті; соціальна ізоляція через переміщення родин або вимушену евакуацію; зменшення економічних можливостей через втрату працездатних членів сім'ї або зниження рівня життя; психологічні травми, включаючи депресію, ПТСР, тривожні розлади, які можуть призвести до розпаду сімейних стосунків.

Відновлення сімейних стосунків: психологічна підтримка та терапія для відновлення емоційної стійкості та інтеграції постраждалих членів родини; роль соціальних служб та громадських організацій у наданні допомоги сім'ям, які постраждали від війни; пошук нових моделей комунікації та взаємодії в умовах обмеженого доступу до традиційних ресурсів; важливість створення підтримувальних середовищ, які сприяють зміцненню міжособистісних зв'язків після пережитих втрат.

Роль інноваційних технологій у підтримці сім'ї та відновленні стосунків: використання онлайн-платформ для забезпечення зв'язку між родинами, що перебувають в різних країнах або місцях; роль телемедицини для надання психологічної допомоги та медичної консультації у віддалених районах; застосування мобільних додатків для підтримки психоемоційного стану, включаючи медитацію, тренування з психологічної стійкості; віртуальні платформи для навчання дітей та забезпечення доступу до освіти в умовах війни; створення цифрових архівів для збереження спогадів, родинних історій і документів, які можуть бути втрачені під час війни.

Війна безумовно створює величезні виклики для сімей і стосунків, адже вона приносить не тільки фізичні та психологічні травми, але й змінює саму структуру і функціонування сім'ї. Втрата близьких, емоційна ізоляція, труднощі в повсякденному житті – все це стає основними факторами, які руйнують звичні динаміки стосунків. Однак, попри ці виклики, війна може також стати точкою відродження, оскільки зміни, які вона приносить, часто змушують переосмислити не лише індивідуальні пріоритети, а й роль технологій у підтримці та розвитку сімейних зв'язків. Інноваційні технології відіграють дедалі важливішу роль у підтримці сімейних стосунків в умовах війни. Перш за все, сучасні комунікаційні технології дозволяють подолати відстань між людьми, що розлучені через конфлікти, переміщення чи евакуацію. Завдяки інтернету, мобільним додаткам та соціальним мережам родини можуть підтримувати постійний зв'язок навіть у складних умовах.

Список використаних джерел:

1. Караванська Д. Сімейна взаємодія та адаптація в умовах соціальної кризи (війни): гендерні відмінності. Modern strategies of global scientific solutions: Collection of abstracts of the V International scientific and practical conference С. 337-341
2. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни: основні вияви та ресурси. Вчені записки Університету «КРОК». 2022. No 3 (67). С. 124–133
3. Сингаївська І.В. Проблеми стосунків у сімейній парі в умовах війни / І. В. Сингаївська // Захист психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни та повоєнного часу: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конференції, присвяченої 105-й річниці від дня народження В. Сухомлинського (05.05.2023)/уклад. О.Е. Жосан. - 2023. - С. 260-261